

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

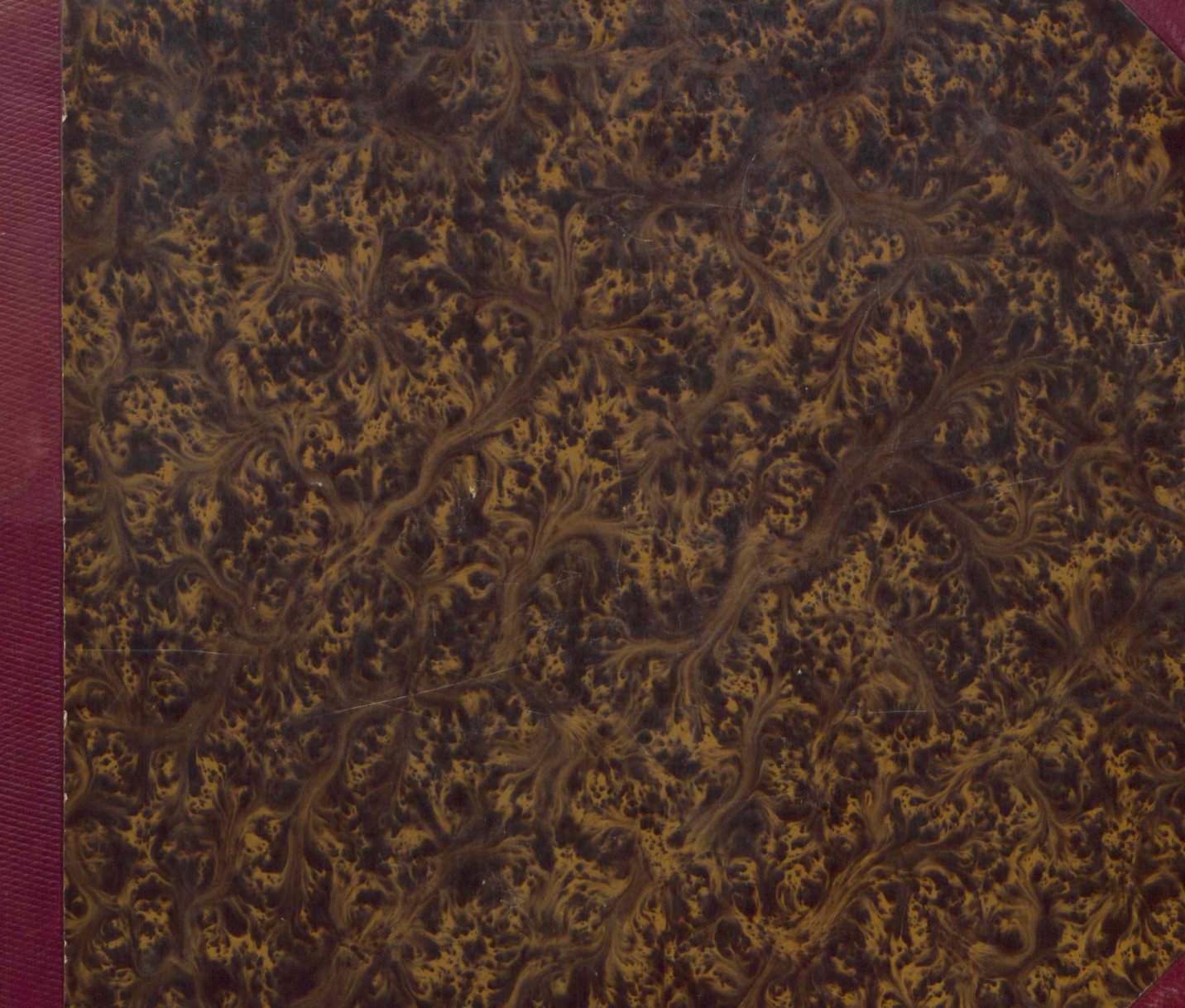
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

1880-1881

C. A. Færøe's Forlag

J. W. Neilsen & Sønner, Odense

ØRUMGAARD,
i Jylland.

DRUMGAARD,

i Jylland.

Drumgaard, der tidligere jævnlig kaldtes Drum-Hovgaard, hvilket ikke sjælden endnu høres i Folkemunde, ligger i Drum Sogn og Hjerøge Herred, men under Hatting Herreds Retsdomraade, og i Vejle Amt, 2 $\frac{1}{2}$ Mil fra Vejle, 2 $\frac{1}{2}$ Mil fra Horsens og 3 Hjerbingvej fra Vejle Fjord i en meget bakket og flodrig Egn. Fra Marken høves et ualmindelig smukt Skue ud over Vejle Fjord og den skønne Drum Dal, hvis Sider er meget maleriske med afvejlende Skov og bølgeførmig Mark, og i hvis Midte Koben Åa, der driver flere Vandmøller, snor sig ned imod Fjorden.

Drumgaard var Herregaard imod Slutningen af det 15de Hundrebaar og maaske før. I Aaret 1501 tilhørte Gaarden nemlig Ebbe Strangesen, der var død 1508; thi i August d. A. holdtes der Skifte imellem hans Enke Fru Kirstine Klavsbatker (senere gift med Karl Ørlykke) og hans Døder Klavs Strangesen til Nørholm, hvorved de delte afstilledige spredt liggende Høndergaarde, hvoraf nogle i Hjerøge Herred, imellem sig. Medejere af Gaarden maa Peder Thorkildsen (Bebner) have været. Denne Mand havde faaet Gaarden med sin Hustru Fru Mette Pogviff; han var død i Aaret 1506, og det første, der vides om Gaarden, er at der allerede paa den Tid ligesom senere var Strid imellem dens og Hattingsklovs Ejere. I Novbr.

1506 udstedtes der nemlig kongelig Stævning til Peder Thorkildsens Arvinge paa den ene og Manderup Holf til Hattingsklov paa den anden Side, at de sex Ugers Dagen efter, at dette Brev var læst, skulde møde paa Kongens Rætterting med de Sibnesskyrd, de havde paa Høvelkær-Hjærg og Høvelkær-Fang, hvorpaa Kongen havde givet Peder Thorkildsen Brev, men hvormod Manderup Holf gjorde Indsigelse. Dersom nogen af dem skulde unblabe at møde, vilde Kongen hjælpe den, der mødte. Brevet er underkrevet af Kongens Rådster Jørgen Marsvin. I Aaret 1525 fik Svend Peder- sen af Drum, der var Søn af Peder Thorkildsen, den Lillabelle af Bis- kop Ove Bille af Aarhus, at hans Moder maatte nytte en Jord, som laa til Drum Kirke, naar hun svarede Leje deraf. Lyde Aar senere fik Svend Peder- sen tillige med flere en Stævning til Kongens Rætterting i Aarhus, naar Kongen selv indfandt sig der, af Sex Brun og Johan Bagge for Indførsel, de havde gjort Hr. Mogens Gjøse i diøses Gods, og til samme Rætterting indstævnedes han selv Peder Ebbesen (Walt), Jørgen Skov- gaard og Axel Nielsen (Rosenkrands) til Palsgaard m. fl. for en Kjenbelse, de i Følge kongeligt Raadbud havde affagt i Striden om den oven nævnte Skov og Mark imellem ham og Manderup Holf, og fordi de ikke

DRUMGAARD,

i Jylland.

vilde give ham bestrebet, hoab de havde grantet og forfaret. S. A. laante han Kronen 40 Rdr. 1547 fik han sels af Kronen det Høvd, tillige med flere andre Adelsmænd at affige Kjendelse i en Trætte imellem Manderup Hølf og Bertel Sørensen i Grundgaard (Stobh Sogn). Sels stævnebe han s. A. Axel Nielsen til Palsgaard og flere Adelsmænd for en Eng ved Halsbøl, som disse havde tilkjent Peder Ebbesen. Svend Pedersen Vedner var gift med Fru Mette Glob af Besløsgaard og levede endnu 1552. Deres Datter Fru Christense Svendsdatter af Drumgaard fik til Hægtefælle Hans Stygge til Holbølggaard, død 1568; men om hun arvede sin faderne Gaard, vides ikke.

Om Gaardens Ejere habes derefter ingen nøjagtig Underretning før henimod Midten af det 17de Hundrebaar; da tilhørte den Henrik Knudsen Bille til Billestov, Søn af Knud Bille til Billestov og Fru Hilleborg Ghlbenstjerne. Han døde 1655, og hans Søn Sten Bille, gift med Fru Karen Bille, arvede Gaarden efter ham; i Aaret 1661 havde han Kongetienden af Drum Sogn i Fæste. Gaarden havde han indtil Juni 1667, da han affod den til sin Broder Knud Bille imod dennes Del i Tirsbøl. Knud Bille var født 1627 og døde 1684; hans Hustru Fru Mette Ghlbenstjerne overlevede ham til 1713. Deres Søn Justitsraad Axel Bille, der arvede Gaarden, havde som Ejer af Faarupgaard (i Vællinge Sogn) i det sidst nævnte Aar en RetsSag med Niels Morville til Brantbjerg (Kollerup Sogn, Lyriid Herred) om nogen Vællinge Kirkejord paa Faarup Mark, hvilken bestod af 1 Dting og 6 Stykker Jord, der i Følge Kirkens Indtægts- og Udgiftsbog havde tilhørt Kirken i en Tid af 132 Aar som fri Ejendom med Indfæstning og Landgjilde, indtil Dierste v. d. Brinchen til Faarupgaard satte sig i Besiddelse af den uden at udrede nogen Afgift deraf for Aarene 1673 til 1679; 1680 dømte imidlertid Højesteret ham til at lade Kirken beholde sin Jord, som senere ingen af Faarupgaards Ejere

havde givet sig af med. Ved en Dom af Lyriid Herredsting, udskædt den 26de August 1713, tilkjendtes Vællinge Kirke de den tilhørende Jorder, Skov og Mark, og Niels Morville fik Ret til at gjøre sig dem saa nyttige, som han bedst vidste og kunde, og til at have Tiltale til ender, der understod sig at nytte dem uden at svare Indfæstning eller anden Afgift deraf. Den 12te Juli 1714 paakjendtes Sagen ved Landstinget af Landsdommerne Mathias Poulsen til Sæbhgaard, Løjer Keenberg til Ristrup og Christen Bram til Stovsgaard, hvorved Axel Bille fik Ret til at have denne Jord uden Indfæstning; Dommerne fandt, at Indfæstning ikke efter saa lang Tids Forløb kunde afkræves Axel Bille, især da den Højesteretsdom, man havde paafaldt som Hjemmel, ikke kunde fremslæges og mulig vedkom nogle andre Kirkejorder, for hvilke v. d. Brinchen ikke havde villet svare den sædvanlige Afgift. Det varede nu over tre Aar, inden denne Sag endelig afgjordes ved Højesteretsdom af 12te Juni 1717, og da underkjendtes Landstingsdommen, hvorimod Hjemttingsdommen kjendtes ved Magt at stande, og det paalagdes Faarupgaards Ejer at udrede 80 Rdr. i Retsomkostninger til Niels Morville. Axel Bille, der ogsaa ejede Holbølggaard og Stenalt, døde 1730, 80 Aar gammel. Han var først gift med Fru Sofie Amalie Daa, der døde 1694, og ti Aar efter hendes Hedengang fik han Sofie Seefeld til Hustru; denne døde 1753 i en Alder af 70 Aar. Efter ham tilhørte Gaarden Kapitajn Frederik Trolle, hvis Hustru var Fru Cbele Dorthé Krug; men allerede 1743 mistede den atter Ejer og tilhørte nu Povel Marcusen indtil 1769, derefter Peter Marcusen til 1780 og dennes Enke Inger Marcusen til 1782, hvorpaa Birkedommer Tobias Vangen blev Gaardens Ejer. Denne folgte Svends Mølle (i Drum Sogn) til Ejeren af Williamsborg (i Døvggaard Sogn), og det varede ikke længe, inden han afhændede selve Høvedgaarden, hvortil andres Svig forlevede ham. Mølleren i Røde Mølle (Drum Sogn), hvilken indtil 1780 havde hørt til Gaarden, gjorde efterhaanden

DRUMGAARD,

i Jylland.

Vønderne saa stridige imod Drumgaards Ejer, at Taugen tabte Kyften til at beholde Gaarden. Han solgte den altsaa 1790 med fuldt Gods til Mikkel Rjør for 17,000 Rdlr. eller næppe Trebiedelen af dens Værdi. Man havde ogsaa indbildt den lettroende Mand, at den ny Ejer vilde gifte sig med hans Datter, naar han kunde saa Gaarden for godt Kjøb; men da Handelen var afgjort, var der ikke længer Tale om dette Giftermaal. Mølleren vilde derpaa have Del med i Gaarden; men Skjødet var udstedt til Rjør alene, og denne afsviste ham aldeles. Mikkel Rjør havde imidlertid kun lidet Held af sin svigefulde Fremferd. Vel var han en dygtig Landmand, der allerede i Begyndelsen af dette Hundrebaar begyndte at merge Gaardens Marker, hvilke han omgav med kostbare Torv- og Stenhegn; men et uheldigt Familieliv og maaste ogsaa Tanken om, paa hvilken Maade han havde faaet Gaarden, havde en sløvende Virkning paa ham. Uagtet han frafulgte største Delen af Godset, efter 1791 dertil at have faaet Tilladelse af Staten, saa at Kjøberne selv skulde udrede Statterne fra Udgangen af Maj Maaned 1792, og hug stærkt i Skovene, især i en Skov ved Vejle Fjord, hvorfra han forkyndte det lille russiske Hof i Horsens med Brænde, gif det mer og mer tilbage med ham, og i Aaret 1820 gjordes der paa Statens Begne Indførsel i Gaarden. Den fulgtes nu tillige med Drum Kirke for 21,500 Rdlr., omtrent den samme Sum, for hvilken Bygningerne paa den Tid vare brantforstredte. Kjøberen var Grev Christian Rankau til Rosenovld, efter hvis Død 1828 hans Enke Grevinde Beate Antoinette Rankau, født Verregaard, havde Gaarden indtil 1839, da hun solgte den til Ejeren af Vorksmiinde (i Hornum Sogn) Ole Peter Rønberg for 41,600 Rdlr.; han solgte 1840 Drum Kirke med Kirke- og Kongetiende, i alt 16 Tdr. matriculeret Tiende-Hatforn, for 5000 Rdlr. til Gaardens daværende Forpagter, imod at denne strøg fratraakte Forpagtningen. Rønberg afhændede 1851 Drumgaard for en Sum af 66,000 Rdlr., hvortil kom for Besætning m. m. 6,500 Rdlr. og de halve Udgifter ved

Salget, til den nuværende Ejer Lieutenant og cand. phil. Johan Christian Frederik Karst, nu Amtsrådsmedlem og Landvæsenkommisær.

Gaardens Stuehus er i Aarene 1855 og 1856 saaledes ombygget, at Gaardsiden, der vender imod Nord, er Grundmur med en stor bred Kist; Havesiden derimod er svært Egebindingsværk, ligesom tidligere hele Bygningen var. I Vorgegaarden findes et Springvand. Udhusene ere ogsaa af Bindingsværk og siden 1852 ombyggede og forbrede. Haven er omt. 5 Tdr. Land med Granplantning og Fiskedamme; for tolv Aar siden er den helt omlagt og i engelsk Stil; Jordsmønnen er meget gennemslaaet.

Drumgaards Marker, omt. 270 Tdr. Land, ere gode muldrige, men meget bakkede Torver med Lerunderlag paa de to Trebiedele og lettere Underlag paa den ene Trebiedel; den mindre Del er derfor ikke affedt, hvilket derimod helt er Tilfældet med de andre Marker. Denne Grundsforbedring begyndte den nuværende Ejer i Aaret 1852, og Drumgaard var saaledes vist nok en af de første Gaarde i Nørrejylland, hvor Nørlægning fandt Sted. Desuden ere ogsaa andre Forbedringer i Agerdyrkingen, som Nutiden kræver, deriblandt Nørdyrkingen, gennemført paa Gaardens Marker. Engene, omt. 18 Tdr. Land, ere overrislede, og en Del deraf er tørlagt. Gaardens Skove, der udgjøre omt. 140 Tdr. Land, ere godt afgroede, de aabne Pletter tilplante, og Bestanden, næsten ubelukkende Bøg og Eg, er meget smuk. I den ene af Skovene, Dønæs, findes et Hængedynd, i hvilket en Gang efter Sagnet en Karl med sine Heste og sin Vogn stal være sporløst forvunden. Og til disse Skove knytter sig Sagnet om den vilde Jæger Grev Ott, som fra Boller næsten daglig tog over til Drumgaard for at more sig med Jagten. Da han var konfirmeret og skulde gaa til Alters i Drum Kirke, tog han det indbiede Brød ud af Munden, satte det paa et „Rigtæ“ og Kjøb til Skibe derefter. Men siden havde han adrig No og jeg derfor baade aarle og silde. Han kastedes endelig paa Syggesjet, men kunde ikke dø. Præsten kom da for

DRUMGAARD,

i Jylland.

at berette ham; men den døende sagde, at han ikkun havde et Ønske, og det var, at han efter sin Høibgang fremdeles maatte jage. Han bøde da tilsidst; men endnu den Dag i Dag jager han i Drumgaard's Skove, indtil han forsvinder ud over Høstrup Mark (i Stobbs Sogn). Mange Hunde følge ham, saa at det sujer i Luften, naar han kommer.

3 Aaret 1790 hørte der under Drumgaard et Bøndergods, hvis Ager og Engs Hartkorn var 191 Tdr. 5 Skpr. 1 Fbd. og Skov- og Møllestyld 14 Tdr. 6 Skpr. 1 Fbd. 1 Alb. Til Gøbsket hørte 29 Gaarde, 5 Huse med Jord og 2 Vandmøller i Drum, Daggaard, Hebensted, Stobbs, Hornum,

Nebbager og Brigsted Sogne. Hovedgaardens eget Ager og Engs Hartkorn var 22 Tdr. 6 Skpr. 2 Fbd., Skovstylden 1 Tde. 3 Skpr. 3 Fbd. fri Hovedgaardstaxt, hvortil kom „ Tde. 7 Skpr. 3 Fbd. ufrit Ager og Engs Hartkorn. 1820 udgjorde Gøbsket 3 Tdr. 1 Skpr. 3 Fbd. Hartkorn. 1851 var Hovedgaardens eget Ager og Engs Hartkorn ligesom nu 29 Tdr. 6 Skpr. 1 Fbd. og Bøndergøbskets 3 Tdr. 5 Skpr. 2 Fbd. Dette bestaar af 1 Voksted og 12 Huse med og uden Jord, hvori 17 til 18 Familier have Delig, og heraf ere 8 Huse til 11 Familier byggede i de sidste ti Aar tillige med en ny Smebie.

